

Spółdzielczość kredytowa była w XIX wieku jedną z najpopularniejszych form pozyskiwania funduszy szczególnie przez mniej zasobnych mieszkańców miast i wsi. Jej początki w Europie Zachodniej są związane z połową tego stulecia. Ruch ten łączył członków w samorządnych organizacjach, których głównym celem było zaspokojenie wspólnych potrzeb gospodarczych. Jego rozwój warunkował i warunkuje do dzisiaj szereg czynników o wymiarze politycznym, ekonomicznym, społecznym i kulturowym.

Spółdzielnie kredytowe wzorowane były na instytucjach finansowych Fryderyka Wilhelma Raiffeisena i Harmana Schulzego. Zazwyczaj ich statuty były dostosowywane do sytuacji istniejącej na określonym terenie. Zachowując ogólnie formy strukturalne, wyznaczały cele działalności dostosowane do miejscowych potrzeb.

Opracowanie, *Kłęski elementarne, a działalność spółdzielczych instytucji finansowych F. W. Raiffeisena i H. Schulze'go na ziemi brzeskiej w latach 1874 - 1918* jest próbą potwierdzenia hipotezy o bezpośrednim wpływie klęsk elementarnych takich jak pożary, powódzie, choroby czy nieurodzaje na funkcjonowanie wyżej wymienionych instytucji. Zakłada się, że w latach występowania tych zjawisk powinny być wyraźnie widoczne zmiany w liczbie i wielkości pozyskiwanych kredytów; że będą one wpływać na liczbę członków i wysokość środków własnych (udziałów) zdeponowanych w poszczególnych spółdzielniach; że powinny być zauważalne różnice pomiędzy zachowaniem przeznaczonej dla bogatszych mieszkańców Ziemi Brzeskiej - Towarzystwa Zaliczkowego w Brzesku, a działającego głównie wśród mniej zamożnych włościan Kasami Oszczędnościowo - Pożyczkowymi w Jasieniu, Okocimiu i Szczepanowie.

Ramy chronologiczne rozprawy obejmują lata 1874 - 1918, a więc okres w którym na wybranym do analizy obszarze powiatu brzeskiego działały spółdzielnie pomocy wzajemnej. Pierwsza z tych dat oznacza podjęcie działalności w Brzesku przez najstarszą z tych instytucji - Towarzystwo Zaliczkowe, druga koniec Wielkiej Wojny i odrodzenie niepodległego państwa polskiego, co w poważny sposób wpłynęło na ogólne warunki funkcjonowania spółdzielczości finansowej nie tylko na analizowanym terenie, ale również w całym kraju. Wielokrotnie prezentowano wydarzenia mające miejsce zarówno wcześniej jak i w późniejszym okresie. Postępowano tak dążąc do jak najpełniejszego wyjaśnienia szczególnie istotnych kwestii, których znaczenie niejednokrotnie przekraczało granice omawianego powiatu. Te same powody zadecydowały o włączeniu do pracy wprowadzenia prezentującego przyczyny i kierunki rozwoju spółdzielczego ruchu pomocowego na terenie Niemiec, Rosji i Austro - Węgier. Dzięki temu uzyskano szansę pokazania analizowanej rzeczywistości na tle zmian o charakterze ogólnym.